

IZHAJA VSAKI DAN

Št. ob sedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Posamične šte. se prodajajo po 3 nov. (6 stot.) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru, Fieschi, Sežani, Naborini, Sv. Luciji, Tolminu, Ajdovščici, Dornbergu itd. Zastarele šte. po 5 av. (10 stot.).

GLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 milime. CENE: Trgovinske in obrtne oglase po 3 st. mm, smrtne, zahvale, poslanice, oglase denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka nadaljnjaja vrsta K 2. Mali oglasi po 3 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelak uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

NAROČNINA ZNAŠA

za vsa leta 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; za naročbe brez dopolne naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na mesečno izdajanje „EDINOSTI“ stane: celoletno K 5-20, pol leta 2-50.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo in rekopisi se ne vračajo. Naročnine, oglase in reklamacije je pošiljati na upravo lista. UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 18 (Naradni dom). Izdajatelj in odgovorni urednik STEFAN GODINA. Lastnik konsorcij lista „Edinost“. — Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu, ul. Giorgio Galatti št. 18. Pašne-branilni račun št. 841-652. TELEFON št. 11-57.

BRZOJAVNE VESTI.

Zapisnega tajnih svetnikov.

BUDIMPEŠTA 11. Danes predpoludne je cesar v kraljevi palači zapisel nedavno imenovane tajne svetnike bana bar. Raucha, drugega predsednika kraljeve kurije Gezo Bernath in grofa Pavla Festetics. Pri tem slovesnem činu so bili navzoči minister za unanije stvari baron Aehrenthal in ogrski dvorni maršal grof Ludovik Apponyi. Zapisno formulo je prečital dvorni in ministerjalni svetnik baron Fran Buschmann.

Zapisnega banjalškega metropolita.

BUDIMPEŠTA 11. Po zapisni tajnih svetnikov je cesar zapisel banjalškega metropolita Popovića ob navzočnosti skupnega finančnega ministra barona Buriana in drugega maršala Ludovika Apponyija. Zapisno formulo je prečital sekcijski načelnik v skupnem finančnem ministerstvu baron Lazarini. Baron Burian je bil v ogrski gala uniformi. Po zapisni je cesar vsprejel v avdienci nove tajne svetnike in metropolita Popovića.

Avdijske pri cesarju.

BUDIMPEŠTA 11. Cesar je danes ob 11/4 vsprejel hrvatskega bana bar. Raucha v posebni avdijski, na kateri je ban poročal o položaju na Hrvatskem.

Cesar je sinoči vsprejel v posebni avdijski ministra za unanije stvari barona Aehrenthala. Avdijske je trajala četrta ure. Minister za unanije stvari baron Aehrenthal pride bržkone popoldne zopet na avdienco k cesarju. Minister odpotuje najbrž že danes na Dunaj.

Nizozemska kraljica.

AMSTERDAM 11. Tukajšnja Reuterjeva agencija poroča: Tajnik kraljice Viljeline je pooblastil nekoliko listov, da demantirajo vest, da so nade na kraljičin porod izginile. Vendar naš popisnik je pri prejšnjih priložnostih podal eklatantne dokaze o svoji verodostojnosti, tako da popolnoma vzdržujemo naše večerajšnje depeše iz Apeldoorna.

HAAG 11. List „Vaterland“ vzdržuje vkljub demenjem svojo vest, da je bila kraljica Viljelmina v svojih nadah na porod prevarana.

Parnika se potopila.

CENTA 11. Francoski parnik „Vosis“ je v megli trčil skupaj z nekim angleškim parnikom in se potopil. O usodi posadke ni še ničesar znano.

RIO DE JANEIRO 11. Kakor poročajo listi, se je angleški parnik „Spartan“ Prince“ ob obali Zeuta potopil. — Utopilo se je 14 mornarjev. Parnik je trčil skup z neko drugo ladjo.

Električni promet na ruskih železnicah.

PETROGRAD 11. „Rus“ poroča, da se bo koncem meseca septembra vršil tukaj kongres načelnikov železniških uprav. Načelniki se bodo posvetovali o uvedanju električnega obrata na sledečih glavnih progah: Petrograd—Moskva—Harkov—Sebastopol; Petrograd—Varšava in Petrograd—Vilna—Kijev—Odessa.

Budimpešta 11. Nadvojvodinja Marija Valerija zapusti s svojimi otroci Budimpešto in se vrne v Išt.

Albany 11. (Zapadna Avstralija). — Semkaj je prispela ameriška paciška eskadra.

PODLISTEK.

9

Nekdanji ugled.

Spisal Ivo Trošt.

Palničevi rodbini so se začeli neveseli časi. Adela je slutila, da je prav sorodnica Mici — še nezadovoljna s ponižanjem zaradi posojila — obvestila Alfreda o raznih potrebah in težavah v Palničevi rodbini. Pl. Wehrmaier se ji je sicer smilil, ker je vedela, da se ga razna njena sumničarja prijemljejo britko. Le skrivno iskrico nade je še gojila do nekdanjega čestilca, češ, saj nikdar ne izve, kdo širi take nelepe stvari o njem in gospe stotnikovi.

Celo potrebovala je Alfreda kot zaveznika v svojem bojnem načrtu za obrambo nekdanjega ugleda, in vendar ni mogla drugače, da je trpel tudi on, ki je na najljubeznivejši način odklonil — naravnost ponujano nevesto in tudi pozneje mirno, taktno odgovoril na list, ki je z njim gospa Adela sama zagrebla vse ostalo spoštovanje, kar ga je še gojil do nje v svojem srcu mladi častnik. Obljubil ji je pa večni molk.

Iz raznih tajnih novic in raznih slabosti, ki jih je trosila med znankami Adela o so-

Slavnost slovanske ideje.

Sinočnji komers na čast slovanskim gostom.

Potem ko so si gostje po dnevu ogledali naše mesto in okolico, kjer so bili izšli na Optinah pristrčno pozdravljeni od deželnega poslance Ivana Goriupa in drugih okoličanov, so se ob 8. uri zvečer sešli v gledališni dvorani „Nar. doma“ h komerzu, prirejenemu njim na čast.

Ni to bil banket, ampak bil je to prijateljski sestanek, kjer so slovanske goste pozdravili ne morda kakšni blaženi oficijelni zastopniki, ampak narod v najlepšem pomenu besede, to je, delavsko ljudstvo. Kaj takega, kot včeraj, Trst ni še videl; to navdušenje, ki je spontanno izviralo iz globine srca, je najboljša priča, da Slovanci ni fraza.

Galerija je bila nabito polna pretežno ljudi delavskega stanu in tudi v parterju se je kar trlo občinstva, proletarcev ob gospodu; to je največ imponiralo našim gostom. To smemo reči: sijaja in slavnosti pri nas oni niso videli, videli so pa, kako bije srce našega naroda.

Dr. Rybář je otvoril vrsto napitnic: Od nekaj časa prihajajo sem tujci, da si ogledajo naše krasne kraje. Z veseljem gledamo ta množični promet. Tembolj pač, ko vidimo, da tudi naši brati Slovani prihajajo k nam. Kaka radost pa sedaj, ko so prišli k nam oni, ki s peresom v roki branijo pravico svojih narodov, bratskih nam narodov.

Z navdušenjem je naše ljudstvo, to širokomašno ljudstvo, prišlo k Vam nasproti. Vprašali ste si morda, da-li Vam pokažemo svoje kulturne zavode, svoje šole itd. Mi jih nimamo, kajti nas, gospoda, nečje šteti med kulturne narode. Nam nečje dati sredstev za to in kar imamo, si moramo sami priboriti. Pač nekaj smo Vam mogli pokazati: zlato srce svojega naroda. To ljudstvo, ki se mora boriti za najelementarnejše zahtevke ekzistence, je obranilo svoj jezik, svojo ljubezen do narodnosti svoje in do Slovanstva. Prepričali smo se, da le pod zastavo Slovanstva je naša rešitev. Zato tudi Vi, ki se borite pod isto zastavo, pomagajte nam! Vi, ki ste videli naše razmere, trdno upamo, da nas boste podpirali. Šole hočemo. Kar se daje Bulgarom na Turškem, tega se nam v tej državi ne daje, elementarni šol. To pravimo, da boste spoznali našo najhujšo bolečino, ker se nadejamo od Vas pomoči! V imenu vseh nas Vas pristrčno pozdravljam in upam, da odne sete od nas lep spomin in ga tudi obranite. Gotovo ste videli bolj naprednih narodov na svojih potovanjih, a verjamite, tako navdušenega za svoje brate še niste videli.

Rus gen. Volodimirov, pozdravljen z malokdaj vidjenim navdušenjem, se je divil naši disciplini in navdušenosti, s katerimi da nas je obdaruja priroda. Rusi poznajo našo borbo. Vošči Slovincem, kakor vsem slovanskim narodom, da postanejo sami svoji na svoji zemlji.

Dr. Dobosezynski iz Krakova: Slovenci v Trstu imajo ključ do najlepšega slovanskega morja. Zahvaljuje se na navdušenem sprejemu. Napil je na čast dr. Gregorina.

Češki državni posl. dr. H a j n omemja dva dogodka: protipoljsko politiko na Ruskem in revolucijo v Rusiji. prvi žalosten, drugi radosten. Oba pa sta imela ta učinek, da sta približala Poljake k Rusom. Narodi se hitro razvijajo: že sedita poleg sebe Poljak in Rus. V tem pogledu gre velika zasluga novinarškim

rodnic Mici, je spoznala ta kmalu, kje je pravi vir in tovarna obrekovanj in laži. Osveta proti osveti!

Alfred, gospa Mici in stotnik Kraszina, njen soprog, so sklenili sovražno napadavalno in odbijalo zvezo proti Angli.

„Pa ona da bo sumničala koga, ona — saperbleu! Donnerwetter, ko bi molčala! Jaz tudi vem nekaj,“ je pomagal Alfred, dočim je Kraszina mirno svetloval soprogi, naj toži za posojene novce.

„Zares bom tožila, prav zares!“ udari z nogo ob tla gospa Mici, Alfred pa pristavi: Ko bi Palničeva pometala pred svojim pragom, bi ji ne ostalo prav nič časa, da bi se brusila jezik ob postene, mirne meščane. E, hej!“ Pl. Wehrmaier je pomenljivo mlasknil z jezikom, tlesnil s prsti na desni in potem na levi roki: „Mnogo sem že doživel, a kaj takega, kar je počela gospa Palničeva še ne.“

Stotnikova soproga je silila, naj pove, kaj je počela, pa Alfred je denil prst navpično čez usta: „Nikdar.“ Toda imam jo v pesteh. A moja čast mi je nad vse. Dovoli, da jo spomnim na oni dogodek, pa bo mirovala. Osveta napram ženskam ni za nas junaštvo.“

Stotnik in soproga sta mu pritrdila, potem so šli skupno na delo osvete. Prvi

kongresom, ki so dali tudi povod k praški konferenci. Naš program je: autonomija vseh slovanskih narodov. Vi Slovenci imate posebno nalogo: ohraniti morje Slovanstvu. — Bodite prepričani, da kakor poslanci in novinarji, storimo nasproti tržaškim Slovincem svojo dolžnost.

Cestita tržaškim Slovincem, da imajo delavstvo, ki se verno glasi k svojemu narodu. Le v demokratizaciji je bodočnost narodov. Slovenski narod v Trstu mora zato zmagati.

Rusinski drž. poslanec D a v y d i a k je govoril vidno ganjen, temperamentno in sakramentalnim glasom. Fravi, da še čuti v Trstu kakor doma. S svojim patosom je spravil občinstvo v salve navdušenja. Ko je napil na slavo, naprednega „slovenskega naroda“ je občinstvo ustalo in iz stoterih grl je ubrano zaorila pesem vseh Slovanov.

Poljak C h a m i e c iz Varšave, govornik plemenitega izraza, je povedal prezanimevne začetke stikov med našimi deželami in poljskimi deželami. (Zahbog nam prostor ne dopušča, da bi jih tukaj omenili že danes).

Napija vzajemnosti med obema narodoma in delavskemu ljudstvu.

Slovak dr. B l a h o, drž. poslanec v Budimpeštanskem državnem zboru: Prvikrat dogaja se, kar so se shajali slovanski novinarji shodi, da se ljudstvo vdeleži njih slavnosti. Prvič je bilo to v Trstu. Takega ognja, kakor v Trstu — res da Vesuv in Etna nista daleč — nismo še videli. Iz tega številno največjega slovanskega mesta si odnesejo vsi neizbrisne spomine. Spomnil se je mučeništva slovaškega naroda. (Navdušene ovacije Slovakom). Sovražnik more jih tlačiti, a slovansko srce, ta ščit njih obstoja, jim ne strga. Od Vas, najogljivejšega slovanskega naroda — zaključil je govornik — smo se mi hladnejši narodi mnogo naučili!

Na zdar Vam, delavskemu ljudstvu! Zmaga bo naša, kajti zmagati mora pravica v Avstriji in na Ogrskem!

Z nepopisnim navdušenjem so delavci dvignili dičnega dr. Blaha na rame in ga ponesli po celi dvorani. Ganjen je poslanec poljubil na lice priprostega delavca v halji.

Čeh Z a l u d iz Plzna: Pride doba, ko se bode govorilo, da je Slovan od Adrije do Balta. Pozdravil je slovansko ljudsko, demokratično dušo slovanskega naroda, v imenu velike slovanske misli. Pozdravil je, ob ovacijah občinstva poindcem, dr. Rybář, dr. Gregorina, dr. Mandića, prof. Mandića. Pije na zmago tržaškega Slovanstva!

Dr. Josip Mandić burno pozdravljen, je poudarjal, da tržaško delavstvo se zaveda slovanskih idej. Zahvaljuje se na lepih besedah predgovornikov. Boj naših delavcev je obupen, ali mi vstrajamo. Mi se zavedamo, da se slovanska ideja da uresničiti. Usoda je hotela, da smo proletarski narod. Stopili smo v fazo realnega dela za gospodarsko emancipacijo. V tem imenu hoče tudi delati moderno Slovanstvo. Pozdravlja žurnaliste, kakor glasnike Slovanstva. Srečni smo, — je zaključil — da si odnesete iz Trsta prepričanje, da slovansko delavstvo je narodno in stanovsko zavedeno. Podpirajte nas! Pomislite, da pot do Soluna in Carigrada vede preko Trsta. Pomagajte nam rešiti vprašanje slovanskega

vapeh je bila bomba v krogih, ki so z njimi občevali Palničevi: firma Palnič et Co. je napovedala konkurz. V pokritje stroškov so šteli tudi posestvo v Podbrju, kar je zlasti hudo speko Josipa, ker se je bal, kaj poveče še tam živeči njegov papa, ki mu je sredi časa svetloval: Adela ni za trgovino, ni zate.

Drugi vseh je bil meteor, znaneč nezgoda na obzorju Palničeve sreče: račun o potratnosti gospe Adele in njenem skrajno sprijenem življenju. Prvi je kazal troške malega kreza, drugi razkošje razpašenih Rimcev, ki bi delalo v sicer pobujšanem Trstu tekmo Sodomi in Gomorhi. Širile so se razne pikantnosti — resnične ali izmišljene — od gospe stotnikove ali drugod — kdo more vse pregledati — o Adelinih zvezah z raznimi odličnjaki, ki se nadeja, da jo potegnejo iz mlakuže, kamor je zabredla z vso družino po lastni krivdi. Tudi Vera, vzgojena pri taki materi, ne kaže, da bi bila kdaj boljša. Ta trditve je zadela gospo Palničovo naravnost v srce.

A najhuje jo je porazila kot tretji vseh združenih zaveznikov — bliskovna svetloba, ki je hkrati razsvetlila vso bedo Palničeve rodbine in nje glavarjev: izvedenci so trdili, da so v resni nevarnosti tudi obresti od denarja zapuščenega otrokom, ako

delavstva v Trstu in pomagali boste rešiti slovansko vprašanje na tej zemlji!

Lj. T o m a š i č iz Belegrada je vzkliknil slogi med slovanskimi narodi. Vošči zmago naši borbi!

Urednik Hejret iz Prage: Slovenci imajo še težji boj nego Čehi. Vzveliča Slovence v Trstu, ker pri njih je slovanska vzajemnost vresničena. Povzbujaj h gospodarskemu okrepčevanju. Tržaški Slovenci naj bodo pogumni, ker za njimi stoji vse Slovanstvo. Zahvalil se je na krasnem vsprejemu mestu in okolici.

Urednik „Kurjera Lvovskega“ P o l a k iz Varšave je napil gospe Gregorinovi kakor zastopnici nežnega spola slovanskega.

Burno aklamiran je slednjič govoril dr. Gregorin. Povdarjal je, kako se od leta do leta postopno spoprijateljujejo Rusi in Poljaki. Letos slavimo jubilejno leto začetka rusko-poljskega sporazumljenja (Ob nepopisnem navdušenju so si Rusi in Poljaki navzajem pripili in stiskali roke). Vsled spora med obema največjima slovanskima narodoma smo največ trpeli mi, mali narodi. Napija onim, ki delajo največ zato, da se utrdi sloga med obema narodoma, v prvi vrsti gen. Volodimirovu (Navdušeni živjo-klici).

Dr. Rybář je zaključil vrsto napitnic: Največja radost v modernem gibanju slovanskem je dejstvo, da slovanska ideja napreduje na Ruskem in Poljskem. Ako ona dva naroda sta za nami, tedaj smemo pač verovati v bodočnost. Tudi zastopnik maloruskega naroda je danes tu, velevažnega taktika v veliki slovanski rodbini. Spomnil se je Slovakov, podobnega nam naroda po jeziku in usodi. Vzveličal je veliki in slavni češki narod, pred katerim se klanja vsa Evropa v spoštovanju. Zahvalja goste za lepe besede in izraža željo, da se skoro vidimo še v lepših razmerah, ko bode imel Trst tudi slovansko lice. Takrat jih pozdravimo kot gospodarji na svoji zemlji.

Navdušenje, ki je sledilo vsem govornikom, je nepopisno. Kdor je videl ta dan, ga ne pozabi nikoli. Hoteli bi vse govore dobesedno posnemati in pesniškimi besedami vzveličati salve navdušenja tega priprostega našega človeka. Ali čitatelj — oprosti, da postanemo osebni — usmili se uboge vseslovanskega poročevalca in pomisli, da so govori trajali do polnoči.

Ti, slovanske zlato naše ljudstvo, bodi ponosno na ta dan. Kajti včerajšnji dan mora obroditi stoteran sad: bratsko pomoč. Prepričalo si se tudi, da „Največ sveta otrokom sliši Slave“.

V očigled volilnemu gibanju v Istri.

(Dopis iz učiteljskih krogov.)

„Pred vsem moramo naglašati, da se naši bodoči poslanci ne smejo razvrščati po kastah ali po poklicu gotovega števila volilcev. Neumestna — da ne rečemo druzega — bila bi zahteva: mi hočemo toliko odvetnikov in toliko svečnikov, učiteljev, županov, poljedelcev, trgovcev itd.“

Na čelu zapisane besede so iz članka objavljenega pod gorenjim naslovom v 247. št. „Edinosti“. Mi izjavljamo slovesno, da se popolnoma strinjamo s temi besedami. In vendar je neki govornik na zaupnem shodu v Dekanih izjavil v svojem govoru, kakor da bi ravno učiteljstvo hotelo deliti poslance po stanovih. Dotičnemu go-

se izkaže Josipovo resnično slabo gospodarstvo. Celo nedolžne otroke sodišče lahko odvzame roditeljem in razpolaga z obrestmi, kakor se mu zdi prav in pravično.

Palnič sam pride vsled tega pod javno oskrbo, kar se pove z drugimi vsakdanjimi besedami: na beraško palico.

Zlobni malik Palničeve družine je praznovale valed preobilih žrtvi pravi pustni dan. Glorija se mu je blestela kakor ob praznikih, in gloriolo mu je držala nevidno gospa Adela.

Dosedanje udobno stanovanje je bilo treba zamenjati z tesnejim in skromnejšim. Drago obloko in dragocenosti so morali pozastaviti, da je bilo mogoče ob čem sploh živeti revno življenje. Oskarju so sporočili v Otočac, naj uredi svoje troške po dohodkih in če mogoče še nižje, da bo mogel pomagati v sili še domov. Odrči se je morala gospa dragocenim zvezam v višjih krogih mestne gospode ter skrivati obraz v tancico sramote in doslej neznane skromnosti. Najraje bi se bila udrla naravnost v pekel, ko ji je sporočila sorodnica Mici, da odneha od svoje tirjatve, ako se ji Adela izlepa umakne za izposojeni denar, da ga zaznamuje na tisto mesto, kjer je zavarovana njena dota na posestvu v Podbrju. (Dlje.)

vorniku je odgovorilo učiteljstvo že na shodu samem. A da nam ne bi javnost očitala slabega namena, dovolite, naj navedemo tudi tu, kaj je dalo učiteljstvu povod, da je prišlo do prepričanja, da bi bilo koristno slovenskemu narodu v Istri, ako bi sedel tudi ljudsko-šolski učitelj v deželni zbor. Povodi so sledeči:

1. Slovensko ljudskošolsko učiteljstvo v Istri deluje v vseh onih družtvih, ki delujejo v prosepah blaginje našega naroda v Istri. Kjer je le katero izmed teh društev, tam je tudi slovenski učitelj njega ud; in če hočemo le nekoliko nepristransko soditi, morali bi priznati, da mnogim tacim društvom so ravno ljudskošolski učitelji ustanovitelji, mnogim duša vsega društvenega delovanja in mnoga bi prenehala biti isti hip, ko bi jih zapustilo učiteljstvo. Vred tega je učiteljstvo prišlo do spoznanja, da stan, ki toliko deluje v blagor in napredek našega naroda, je gotovo toliko sposoben in vreden, da ima svojega zastopnika v deželnem zboru.

2. Vsaki poslanec bi moral poznati narodne in gospodarske razmere v deželi in še posebej v okraju, katerega zastopa. Kedo naj pa vse to bolje pozna, nego ljudskošolski učitelj, ki je med ljudstvom od prvega svojega službenega nastopa pa do konca svojega službovanja? Na kratko rečeno: z njim živi in z njim umira? In ravno služba ljudskošolskega učitelja je taka, da zahteva od njega poznanje razmer vsake posamične družine, ako hoče le količjak uspešno delovati. Kdor pozna razmere posamičnih družin, pozna gotovo tudi razmere in potrebe vsega kraja in okraja.

3. Ljudskošolsko učiteljstvo so deželni uslužbenci, akoravno jih nadzoruje država, ker plačevati jih mora dežela. Dežela je delodajalec in učiteljstvo delojemalec. Deželni zbor je vsled tega ona oblast, ki odločuje glede deželnih šolskih zakonov, t. j. dela pogodbe med delodajalcem in delojemalcem. Pomislimo, da-li je možno misliti realno pogodbo med temi, ako se nikdar ne dogovorita? — Ravno tako se godi z dosedanjimi deželnimi šolskimi zakoni, ki so jih največkrat sestavili, razpravljali in sklepali možje, ki niso vedeli, ni kake dolžnosti, ni kake potrebe ima ljudskošolski učitelj.

Ti razlogi so privedli slovensko ljudskošolsko učiteljstvo do tega, da je postavilo svojemu kandidatu, ako bo izvoljen, sledeče naloge:

1. Samoobsebi je umljivo, da mora biti kandidat neomajljiv in zvest Slovenec in Slovan, zato mu bo vedno in vedno se potezati in boriti za koristi slovenskega in hrvaškega naroda v Istri. Slovenski narod v Istri je večinoma kmetovalskega stanu in zato bo našega kandidata dolžnost, da doseže, kolikor je možno, agrarne koristi in zboljšanja.

2. Naš narod je zastal kulturelno za drugimi, t. j., napredovati ne more tako hitro kakor drugi. Kaj je povod in vzrok temu? Po mnenju učiteljstva ni drugega vzroka, nego ta, da je naš narod premalo izobražen in poučen. Vzroka, da mu pomanjkuje izobrazbe in pouka, je pa iskati le v tem, da našemu narodu primanjkuje prilike za naobrazbo, to je: našemu narodu pomanjkuje šol. Italijani v Istri imajo na skupne deželne stroške še preveč ljudskih šol (v Buzetu imajo za 40 otrok dvorazrednico), realni gimnaziji v Pazinu, kmetijski zavod v Poreču, licej v Puli; in iz deželne blaginje podpira celo "Legio nazionale"! A mi Slovani nimamo niti dovolj ljudskih šol; in še kjer so, so prenapolnjene, da ni možno dosežati pravega uspeha. Zato bo našemu kandidatu, ako bo izvoljen, v dolžnost, da prouči vso našo deželo v namen, da bo vedel, koliko novih ljudskih šol nam je potreba, da izve, katere ljudske šole je potreba razširiti in da bo to zahteval ob primernih prilikah v deželnem zboru. Tudi mora zahtevati, da nam dežela ustanovi in vzdržuje enak kmetijski zavod, kakoršnega vzdržuje za Italijane. In ker po mnenju učiteljstva ne potrebujemo realnega gimnazija in liceja, da se nam v odškodnino za to ustanovi primerno število obrtnih in trgovskih šol itd., da ne bomo v šolskem oziru nikdar zapostavljeni za našimi sodeželani.

3. Enaka dolžnost bo skrbeti našemu poslanca za to, da bo naš jezik enakopraven italijanskemu v vseh deželnih in drugih uradih.

4. Premnogokrat šolstvo ne more donosati ljudstvu prave koristi, ker učiteljstvo ne more delovati, kakor bi moralo; ovirajo je razne zapreke, ki so mnogokrat v samih šolskih oblastih in mnogokrat tudi v samih šolskih zakonih, n. pr. državni zakon sili otroke v šolo s kaznijo, a deželni šol. zakon jim otežuje pot v šolo s takimi. Vse take stvari bo moral naš kandidat, premisliti in če bo potreba posvetovati se z narodom in učiteljstvom, kako je škodljivo odpraviti ter zahtevati tudi zboljšanje v tem oziru. Zamujati ne bo smel nobene prilike, ker, kar je enkrat zamujeno, je navadno izgubljeno za vedno. Mi hočemo, da je učitelj poslanec podoben čebeli, ki dan na dan donaša voska in medu v narodni čebelnjak.

5. Umeje se, da bo učitelj poslanec odgovoren za svoje delovanje slovenskemu narodu v Istri, a poleg tega tudi še posebej ljudskošolskemu učiteljstvu.

Mislimo torej, da je dovolj razvidno iz teh podatkov, da učiteljstvo nikakor nima

namena, da bi poslance delilo po kastah, pač pa je prepričanja, da je neizogibna potreba, da so vsi slovenski poslanci v Istri edini, ker, kakor hitro bi se delili v dve stranki, bi bilo to usodno za stvar našega naroda v Istri. Vred tega smo videli, da se je učiteljstvo v prvi vrsti zoprtavilo onim, ki hočejo sejati razdor med našim narodom v Istri in vidimo, da vstrajno tudi vzdržuje ta odpor.

Nočemo za sedaj dalje pisati, samo prosimo slovensko javnost, naj nas nepristransko sodi.

Nagovor cesarja na armado?

Iz Budimpešte poročajo: Nasproti poročilu, da se cesar ob zaključku velikih vojaških vaj pri Vesprinu v posebnem govoru poslovi od armade, izjavlja baron Fejervary, da je ta trditve absurdna. Ne glede na nemogućnost, da bi cesar ostopil z mesta vrhovnega vojaškega poveljnika, je tudi način, da se vladar v govoru poslovi od armade, stvar nemogućnosti, ker se taka sporočila vršijo vedno v armadnih poveljih pisanim potom.

Vprašanje Bosne in Hercegovine.

Nedavno je minister Burian izvršil inspekcijsko potovanje po Bosni in Hercegovini. Dne 10. t. m. pa je hitel v Budimpešto na ministersko potovanje, da poda poročilo o „vtisih“, ki jih je zadobil na rečenem potovanju.

Listi, ki so na uslugo naši diplomaciji, zatrjujejo, da minister sodi, da so tisti Burianovi vtisi zelo ugodni in da minister sodi zelo optimistično o položaju v zasedenih deželah. Minister da je velezadovoljen se svojimi „vtisi“, a drugi ministri da so tako zadovoljni z njegovim poročilom, da so že pripravili predloge in sklepe, ki se imajo predložiti delegacijam.

In sredi notri te splošne zadovoljnosti z vspehi potovanja ministra Buriana, prihaja glas, da bo treba — novega potovanja da se na podlagi novih informacij o ni predlogi eventualno s spremene!!! Pa naj bi nas ne obhajali dvomi, da tisto zadovoljstvo vendar ni bilo tako splošno in popolno; ali pa so namere glede Bosne in Hercegovine tako dalekosežne, da na Dunaju potrebujejo novih in zopet novih informacij, ker se boje državno pravnih komplikacij! Oreh je trd in trdni bodo morali biti zobje, ki ga bodo hoteli pregrizniti.

„Pokretu“ poročajo n. pr. z Dunaja od dobroobveščene strani, da je v kljub vsem demantijam gotovo, da žele dunajski merodajni krogi definitivno rešiti vprašanje Bosne in Hercegovine. Ziva želja vseh krogov je, da se to vprašanje reši še letos in da se Bosna in Hercegovina podaste cesarju kakor jubilejni dar. — Ker je težko rešiti vprašanje, kak položaj, da zavzmeta Bosna in Hercegovina nasproti eni in drugi polovici monarhije, je že skoraj definitivno določeno, da se obe pokrajini uteslita monarhiji v obliki takozvane „Reichslanda“, ki je kakor posebno telo izroče direktno vladarju. Na ta način se mislijo ogniti sporom glede državne položaja in ob enem rešiti vprašanje suverenitete in omogočiti jedinstveno vpravo brez večjih sprememb. V tem slučaju uvela bi se v Bosni in Hercegovini tudi ustava, v neki meri tudi deželni zbor. Na resen odpor prebivalstva ali sosedov se tudi ne računa, ker je v zadnjem času Bosna vprav poplavljenja z vojsko.

Mi bi rekli, da je celo sumljiv znak ravno dejstvo, da treba tolike vojne asistencije že ob glasovih, da se aneksija namernuje.

Hrvatska.

Sklicanje sabora.

Budimpeštanski list „Az Ujsag“ poroča, da bo sabor brezpogojno sklican v najkrajšem času, da reši proračun. Ako ne bo voljan sabor razpravljati in delovati plodonosno, tedaj se odgodi. Kakor pravi „Az Ujsag“, predloži vlada saboru celo vrsto zakonskih načrtov.

Rusija.

Viši prokurator sv. sinoda namerava odstopiti.

Iz Petrograda javljajo: Akcija sv. sinoda proti Tolstemu se je izvršila v odsotnosti višega prokuratorja Izvolškega, ki se je povrnil iz inozemstva dan potem, ko je bila znana okrožnica objavljena. Govori se sedaj, da namerava Izvolski radi tega samovoljnega postopanja sv. sinoda odstopiti, ker ne odobruje koraka duhovnih členov sinoda.

Mesto Petrograd Tolstemu.

Mesto Petrograd je poslalo grofu Tolstemu zelo toplo brzojavno čestitko.

Kaznovani listi

Oktobristična „Peteraburger Zeitung“ je bila kaznovana z globo 3000 rubljev, ker je priobčila članek o bodočnosti visokih šol: Enako kaznen je zadela list „Rječ“.

Drobne politične vesti.

Spopadi med liberalci in klerikalci. V Rumburgu v Severni Češki se je dne 2. v. r. kongres nemških katolikov Češke. V sredo zvečer je prišlo med člani katoliškega kongresa in liberalnimi dijaki do krvavih spopadov. Po ulicah je bilo več na-

padov. Orožništvo je moralo večkrat posredovati.

Dr. Pero Čingrija predsednik hrvatske stranke v Dalmaciji ne misli kandidirati na predstojećih volitvah za deželni zbor dalmatinski. Čingrija se namerava umakniti z političnega polja.

Bolgarski knez Ferdinand pride v Budimpešto s svojo soprogo 23. septembra.

Ustava v Egiptu. Iz Kaira javljajo: Nacionalisti pripravljajo za prihodnji ponedeljek velike demonstracije ustavi v prilog. V ponedeljek se povrne semkaj Kadeve.

Gališka deželnozborska volilna reforma. Eksekutivni odbor politične socijalno-demokratske stranke je razposlal po vsej deželi letake, v katerih se od politične ljudske stranke zahteva, da se povodom otvoritve novega gališkega deželnega zbora spomnijo, da je potrebna volilna reforma za gališki deželni zbor, kakor je to ljudska stranka sklenila in obljubila na svojem kongresu. V letakih se pozivlja delavstvo na borbo za volilno pravico. Jutri dne 13. t. m. bo po vsej Galičiji okoli 50 shodov z edinim dnevnim redom: Volilna reforma za gališki deželni zbor.

Prihodnji papežev konzistorij. V prihodnjem papeževem konzistoriju ne bo imenovan — kakor poročajo iz Rima — noben nemški in angleški kardinal. Papež noče ojačati v kardinalskem kolegiju nemški in anglosaksonski element. Edini prelät, ki bo imenovan kardinalom, je mons. Bisleti, viši komornik v Vatikanu.

Dnevne vesti.

Felice Venezian — umrl. Včeraj popoldne je preminol po dolgi in jako mučni bolezni — dr. Felice Venezian.

Znjim izginja iz življenja mož, s katerim je bilo vse politično življenje in snovanje v zadnjih desetletjih v mestu tržaškem tesno, nerazdružljivo spojeno. Kajti v njem se je personificirala italijanska nacionalna stranka v Trstu. In pokojni Venezian ni bil le vidni simbol svoje stranke, ampak duh, ki jo je oživljal in vodil. Od njega so prihajale inicijative in direktive, ki se jim je vsa stranka brezpogojno pokorila. Njegova visoka inteligenca, nezlomljiva volja, železna energija, njegovo prodirljivo poznavanje ljudi in mase — vse to mu je dajalo nenavadno avtoriteto v stranki, toliko v nje notranjem življenju, kolikor v javnih zborih, da se je moglo reči: italijanska liberalna stranka, to je — Venezian!

Zato je izguba, ki je zadela gospodvalno stranko v Trstu s smrtjo Venezianovo, velika nenadomestljiva. Dobro smevamo torej globoko žalost in potrtost stranke ob mrtvaškem odru nje voditelja.

Nam Slovincem je bil pokojni Venezian neizprosna, železna dosleden nasprotnik. To pa nas ni oviralo in nas tudi danes ne ovira, da ne bi v pokojniku priznavali velikega moža in velikega duha. Klanjamo se v spoštivosti pred veličastjem smrti, kakor se tudi niso hoteli naši zastopniki v mestnem svetu nedavno temu odtegniti počaščenju — umirajočega nasprotnika.

Svojemu čustvu pijeteta dajamo izraza tem laglje, ko vidimo zadoščenjem, da je vključil silnim naporom takega moža naša stvar napredovala.

Pokojni Venezian je imel izrednega govorniškega daru, po poklicu je bil odvetnik, dolgo vrsto let člen občinskega zastopa in v zadnjih letih njegove prvi podpredsednik. V stvari občinske uprave je bil priznana avtoriteta. Svojo politično delovanje je zaključil z volilno reformo, ki je pod njegovim predstvom in vodstvom v odseku zadobila svojo sedanjo obliko. Plenarne seje deželnega zbora, v kateri je bila volilna reforma vsprejeta, pa se pokojni Venezian ni mogel več udeležiti, ker mu je kruta bolezen že preveč izpodjedla moči. In sedaj je umrl, ko bi njegova stranka najbolj potrebovala njegove pomoči in njegovega — uma.

Pred veličastjem smrti klanjamo orožje...

Vprejem na c. kr. veterinarsko akademijo v Lovu. Od rektorata tega zavoda smo prejeli: Za opis kakor redni slušatelj c. kr. veterinarske akademije v Lovu je brezpogojno potrebno spričevalo o dobro položenem izpitu zrelosti na gimnaziji ali realki. Pri vpisu (od 1. do 8. oktobra) treba položiti razun spričevala zrelosti tudi metriko (kratni list), a v slučaju dolgega presledka po izpitu zrelosti spričevalo o moralnem vedenju. Čas pouka traja vsem polletij, ali štiri leta. Doktorjem medicine in slušateljem drugih višjih naučnih zavodov se morejo jemati z dovoljenjem ministerstva v obzir nekateri predmeti (polletja).

Vpisnina iznaša 10 K. Od polletne šolnine, ki bo v sledečem šolskem letu 1808 — 1809 skupno z doktoratom veterinarske medicine uvedena, se more že po vpisu na prvo polletje na temelju spričevala siromaštva prositi za oproščenje — v sledečih semestrih pak na podlagi spričevala o dobro položenih letnih izpiti v I. in II. tečaju, oziroma kolokvijev v III. in IV. tečaju.

Na zahtevo razposilja razpored predavanj in podeljuje vsakorazne informacije: rektorat C. K. veterinarske akademije (Lvov ul. Kochanského 33).

Na omenjeni akademiji, jedini slovanski v monarhiji, je bilo dosedaj vpisanih mnogo Slovanov, in to: Poljakov, Malorusov, Hrvatov, Slovincov, Čehov in Bolgarov, ki jim je na podlagi slov. jezikov pouk zna-

tno olajšan tem bolj ker, je vsakemu slušatelju svobodno polagati izpite v svojem materinem jeziku, ker gg. profesorji umejo večino slovanskih jezikov. Življenje je v Lovu mnogo ugodnejše nego na Dunaju. Klinika je urejena po švicarskem sistemu in se more vsaki slušatelj v svojem poklicu popolnoma izobraziti.

Ščave nas imenujejo! Pišejo nam: Stopil sem v trgovino s papirjem Smolarska. Zahteval sem papirja. Dotični trgovski pomočnik me je grdo pogledal, ker sem govoril slovenski. Pozval je nekoga drugega, češ: pojdi sem, tu je en ščavo! To je povdarjal opetovano. V meni je zavrelo in rekel sem na glas, da jaz nisem nikak ščavo, pač pa da so oni ščavi — kajti tako postopanje s kupovalci je surovo in sramotno! Sramota je to, da se tako žali ljudi, ki dajajo trgovini zaslužka.

Na to je prišel neki tretji, ki me je vprašal po moji zahtevi, ali je govoril zopet italijanski. Jaz pa sem mu obrnil hrbet in rekel, da v prodajalni, kjer me žalijo s ščavom, ne kupim ničesar, grem tja, kjer mi radi postrežejo, ne da bi me žalili.

(Pripomba uredništva. Po pravici ste bili užaljeni in dobro ste jim odgovorili. Toda — ne zamerite — nekoliko se vam je prav zgodilo. Čemu pa ste šli tja notri? Mari ne veste, da imamo Slovani v Trstu tako svojo trgovino, ki je bogato oskrbljena z vsemi pisarniškimi potrebščinami in kjer Vas gotovo ne bo nikdo žalil radi vaše narodnosti! marveč boste uljudno postreženi v svojem materinem jeziku. Če v tisti trgovini blizu pošte nočejo ščavov, čemu bi ščavi silihi notri s svojim — denarjem!! Gorjenčeva knjigotržnica in trgovina s papirjem se nahaja v ul. Valdirivo 40).

Porotno sodišče. Prihodnji ponedeljek prične na tržaškem deželnem sodišču tretje zasedanje porotnega sodišča. Prvi dan se bo pod predsedstvom podpredsednika deželnega sodišča Dukića vršila glavna razprava proti Andreju Giannone radi ubojstva. V tem zasedanju so za sedaj določene nastopne razprave: 15. t. m. proti Karolu Millichu radi poverenjenosti; 16. proti Simonu Sforzina radi tatvine; 17. proti Ivanu Ivančić radi goljufije; 18. proti Karolu Bolle radi razžaljenja in časti potom tiska; 19. proti Antonu Jakliču radi razžaljenja na časti potom tiska.

K proslari Josipa Godine - Vrdejskega smo prejeli:

Da umejemo vse delovanje Godine Vrdejskega treba posebno uvaževati, da je začel delovati v dobi, ko se skoraj niti znalo ni, da je Slovincem v tržaški okolici. In da se je Godina Vrdejski v takih časih in ob znanih razmerah v njegovi družini povsle! do tolike stopnje naobraznosti: v to je trebalo železne volje. Ali kar posebno diči spomin pokojnikov, to je dejstvo, da je vsikdar in povsodi, tudi kakor državni uradnik in med tujim ljudstvom ostajal kremen-značaj in zvest Slovenec in Slovan do zadnjega vzdihljaja svojega.

To njegovo rodoljubje je pokazal posebno s svojo zgodovino Trsta in okolice, kjer je z neovrženimi dokazi zavračal neresnične tendencijske navedbe italijanskega Petra Kandlerja.

V slavo pokojnika smemo torej reči: ako ne bi bil pokojni Godina-Vrdejski (v družbi z drugimi tržaškimi okoličani „ohranil slovenski jezik mlči, bi gotovo Trsta danes ne prštevali k slovenski domovini!“

Prodaja najdenih predmetov. Na tukajšnjem kolodvoru v Trstu c. kr. drž. žel. shranjeni in po zmislu zakona že zapadli najdeni predmeti kakor dežniki, palice itd. se bodo dne 17. septembra 1908 ob 9. uri dopoldne prodali najvišjemu ponudniku. Podrobnejše podatke daje c. kr. železniško-obratni urad Trst c. kr. drž. žel.

Žvižgal je. Ko smo minoli četrtek spremljal slovenske novinarje z južnega kolodvora, je neki v belino oblečeni uslužbenec šel preko vrta pred kolodvorom in žvižgal. Ko se mu je zdelo, da se navadno žvižganje ne sliši dovolj, si je vtaknil dva prsta v svoja blahonska usta — ako se ne motimo, je dotičnik regnilo — in brizgalo je, da je bilo veselje prodali najvišjemu ponudniku. Podrobnejše podatke daje c. kr. železniško-obratni urad Trst c. kr. drž. žel.

Odbor Prosveta se je konstituiral tako le: iur. Fran Trampuž, predsednik; iur. Josip Klepec, podpredsednik; iur. Vladimir Kreč, tajnik; iur. Ivan Zorman, blaginik; st. vet. Ignac Slajpah, knjižničar; iur. Fran Sorn in iur. Karl Tekavčič, namestnika; iur. Albin Pleško in agron. Albert Vedernjak preglednika.

Predavanje o „pomenu trgovine za naš narod“ prirede trgovci z jestvinami jutri v nedeljo v „Narodnem domu“ pri sv. Ivanu. Predavanje je prevzel iz prijaznosti deželni in državni poslanec dr. Otokar Rytbař. Po predavanju bo veselica, na katere vsporedno bodo: glasbene točke (vojaška godba), šaljava pošta, kolo sreča, umetniški ogaji in konečno — plesni venček.

Predmet predavanja je neizmerne važnosti za ves naš narodni razvoj v Trst. Delo za razvoj naše trgovine mora biti dobro zamišljeno, proračunjeno — sistematično. Temu razvoju treba dati pravo smer in postaviti veliki cilj. Zato je želeli, da pridejo poslušati predavanje in da se udeležijo tega sestanka vsi naši trgovci iz mesta in iz okolice. A ker so naši trgovci zvezo na strani naših bori-

teljev poleg tega, da se morejo težko boriti za svoje stanovske koristi in pravice in za svojo ekzistenco, želeli je obile udeležbe tudi od strani drugega slovenskega občinstva.

Začetek predavanja točno ob 4. uri popoldne, veselice ob 5. uri. Plesni venček pa prične okoli 8. ure. Vstopnina 50 st.

Posamična vabila se ne razpošiljajo, pač pa se razvesijo plakati, po katerih se more vsakdo smatrati povabljenim.

V večerajšnji notici. Za izlet na rastavo „Otrok“ v Ljubljano se je urinila neljuba pomota. Vožnja v Ljubljano III. razred stane 9 K in 20 stot. in ne 2 K 20 st.

Tržaška mala kronika.

Smrtca nezgoda. Dete je padlo s tretjega nadstropja in obležalo s trto črepinjo. Tragična nezgoda je včeraj vzbudila veliko galetje v vsem šentjakobskem okraju.

V tretjem nadstropju hiše št. 34 ulica Giuliani je stanovala rodbina Kovačič, sestojela iz očeta Frana, matere Marije in več sinov, izmed katerih ima mali Bruno poldrugo leto. Včeraj zjutraj okoli 8. in pol je deček šel na stran, ne da bi to zaznali njegovi starši. Spelzal je tu gor na okence, ki gleda na dvorišče. Stal je nekoliko časa na oknu; na enkrat pa je zgubil ravnotežje. Mozež prodiraljoč krik se je izvil iz ust nesrečnega deteta. Z vso težo je telebnil na tlak dvorišča in tu obležal — s strto lobanjo. Kmalu potem je izdihnil v naročju svojih staršev, po strilih od bolečnega obupa.

Iz Godinove lekarne so telefonirali na zdravniško postajo, od kodor je prišel na lice mesta dr. Monti, ki je konstatiral smrt nesrečnega deteta.

Koledar in vreme. Danes: Makedonij škof. — Jutri: 14. ned. po Bink. Imo Marije. Temperatura včeraj ob 2. uri popoldne + 25° Cels. — Vreme včeraj: oblačno.

Vremenska napoved za Primorsko: Spremenljivo s posamičnimi padavinami. Hladni vetrovi. Temperatura malo spremenjena.

Društvene vesti.

Pevsko društvo „Zora“ na Vrdeli naznanja ljubiteljem plesa, da se bodo vršile plesne vaje vsako nedelje ob 6. uri zvečer pričemši jutri.

Gospodarsko društvo pri „Tirolcu“ sv. M. M. zgornja št. 58 priredi jutri koncert na vrtu s petjem, šaljivo pošto, tombolo in plesom. Svirala bo godba godbenega društva „Lira“, o mraku prizigali se bodo krasni ognji. Odbor se nadeja, da slavno občinstvo poseti koncert v obilnem številu. Začetek ob 4. uri pop. Začetek plesa ob 8. uri zvečer.

Pevsko društvo „Zastava“ v Lonjerju pri Trstu ima svoj letni občni zbor v soboto 12. t. m. v prostorih „Kons. društva“. Zeleti bi bilo, da se udeležijo vsi pevci.

Akad. fer. društvo „Balkan“ obvešča tem potom svoje člene in prijatelje, da priredi v nedeljo, 13. t. m. celodnevni izlet v Koprivo, kjer se otvori popoldne peta društvena ljudska knjižnica.

Odhod iz Trsta ob 7. uri zjutraj izpred „Narodnega doma“.

Kolesarji! Dirkači!

V nedeljo dne 13. t. m. se bo vršila prva društvena cestna dirka ob 1. uri pop. Vse Balkance prosimo, naj prihitijo na Prosek, kjer dobi vsaki člen svojo nalogo. Zbirališče pred kavarno „Commercio“ točno ob 1. pop. Gg. dirkači so naprošeni, da se snidejo točno ob 1. uri in pol popoldne pred „Balkanom“, da se uredijo potrebne priprave. Tudi so naprošeni gg. dirkači, da si preskrbijo svojega štartnerja!

Gg. člani juriše so naprošeni, da se snidejo točno ob 2. uri pop. na Proseku pri g. Starcu.

Po dirki se bo vršil prijateljski sestanek, pri katerem se razdele nagrade.

Kolesarski „Zdravo!“ „Učiteljsko društvo za Trst in okolico“ vabi vse slovenske učiteljske Trsta in okolice danes v soboto na jako važen pogovor v svetovirski „Narodni dom“ od 5-6 pop. Naj pride vsak, kdor le more.

Pevsko društvo „Adrija“ v Barkovljah naznanja, da se bodo vršile vaje za moški zbor ob nedeljah od 1. do 3. ure pop. in za mešan zbor ob četrtkih od 8. do 10. ure zv. Vsprejemajo se novi pevci in nove pevke, ki naj se prijavijo pred pevsko vajo društvenemu pevovodji.

Ostro streljanje v Bazovici. Naslednje po „Tržaškem vojaškem veteranskem društvu“ vpriprazeno streljanje v tarčo se bo vršilo z armadno repetirko na c. in kr. streljišču v Bazovici dne 13. sept. t. l. med 1. in 7. uro popoldne. Gostje dobro došli.

Daroyl.

Na veselici Čitalnice nabrala vesela družba trgovskih pomočnikov K 3-60 za moško podr. družbo sv. Cir. in Met. — Denar hrani uprava.

Vesti iz Goriške.

Preustroj pošpošte Renče—Volčjadrage v vozne pošto. Pošpošta med Renčami in Volčjadrage, kolodvor, se preuredi s 16. dnem

septembra t. l. v dnevno dvokratno jedno-vprežno pošto vožnjo.

x Izizivanje in draženje vojakov od strani irredentarjev in regnikov je po Furlaniji v krajih, kjer so vojaki nastanjeni in v Gorici vedno na dnevnem redu, posebno pa so vzeli na piko dragonce v Ločniku. V tem ultralaškem gnezdu vzlic temu, da imajo pristasi konservativne stranke v občinskem zastopu večino, ne mine skoraj dan, da ne bi prišlo med irredentariji, socialisti in regnikoli, katerih je tam mnogo nastanjenih, do resnega prepira. V izizivanju in zasramovanju avstrijskih dragoncev se najbolj odlikujejo laški podaniki, katerim gredo pridno na roko irredentovski socialisti in klerikalci.

Dragonci se po tej drubali seveda ne puste zasmehovati, še manj pa strahovati ter plačajo pošteno vsako uredco. Na to pa sledi jok in stok v glasilu goriškega magistrata o teh prsnatih vojaških podivjancih z trdimi pestmi, ker nočejo mirno prenašati zasmehovanja, zaničevanja žuganja dotepnih regnikov in njih domačih opred.

V torek zvečer je prišlo v Ločniku med dragonci in omenjenimi elementi do prave bitke. V ponedeljek je bil namreč v krčmi pri železnem mostu ples, katerega se je vdeležilo tudi precej dragoncev. Lahki so vojake že tam pridno izizivali, a končalo je vse mirno. Da bi dobili vzrok za prepir, izmislili so se, da je pri plesu nek podčastnik imenoval nekega regnika oslom; na vsa poizvedovanja in vprašanja se pa ime dotičnega „osla“ ne more zvedeti. Sicer pa, ako je desetik katerega laškega pritepenca imenoval „oslom“, je zadel le v črno, ker so v istini vai osli, ako ne radi drugega, zbog tega, ker si domišljajajo, da bodo avstrijskim vojakom zapovedovali.

V torek zvečer prišli so torej štiri dragonci v krčmo ter začeli med seboj plesati, v ples se je vmešal tudi regnikolo poznan pod imenom „Rosso“ in se vedno zaletoval v navzočega nadčastnika, kar se je temu zamalo zdelo in sune zdražbarja od sebe. Vročekrvi bandit popade nato kozarec za pivo in ga hoče vdariti po glavi, njegovi pajdasi zgrabijo pa za stole in se spravijo nad vojake. Ti potegnejo sablje, da se obranijo in gredo na prosto, da bi šli domov. A zunaj jih je čakala že truma neodrešenec, iz okenj pa so metali na nje deske, opeke in kamenje. Eden dragonec je tekel po pomoč v vojašnico. Na kar so z golimi sabljami vkrotili razbesnele irredentarije, katerim so pridno pomagali ognjegasci.

Ko pridejo dragonci pred vojašnico, začelo je iz streh zopet leteti na nje kamenje, opeka in druge stvari, prav kakor nekdanj po Italiji. Od vojakov ni nobeden ranjen, pač pa trije laški srditeži. V sredo je bila strog vojaška preiskava, na kateri se je dognalo, da dragonci niso nič zakrivali, marveč so se le branili. V sredo zvečer so se podali vsi službe prosti vojaki okoli 15 njih na trg.

GIOV. PELLIS, Trst

ulica San Antonio 9, nasproti kavarni „STELLA POLARE“

Prodajalnica porcelana kamenine in kristalov. Popolne service za umivalnike. — Namizne service za kavo in čaj v bogati izbiri. — Raznovrstni krasni predmeti iz porcelana in lončevine, jako primerani za darove. — CENE JAKO ZMERNE.

Slovenci in Slovani v Trstu

Dolžnost je vaša, da se poslužujete le v **Slovanski brivnici** v ulici Saverio Mercadante št. 1 (bilna slovenske knjižarne) V. GJURIN, brivec.

Direktni dovoz štajerskih kokoši in jaje. Specijaliteta: **Graške Poulards**. Cene dogovorne. — Postrežba na dom. **Ulica Campanile št. 15.**

Pekarna Josip Vatovec

ulica Sette Fontane št. 834, Trst.

s predajo sladčic. — Vsak čas svež kruh. POSTREŽBA NA DOM. Moke iz prvih ogrskih mlinov. Dezertni prapečenec

Zaloga tu- in inozem. vin, špirita in likerjev in razprodaja na debelo in drobno

TRST. — JAKOB PERHAUC — TRST

Via dell'Acque št. 6. (nasproti Kade Centrale).

Velik izbor francoskega šampanjca, penečih dezertnih talijanskih in avstro-ogrskih vin. Bordeaux, Burgunder, renskih vin, Mosella in Chianti. — Raznolajski, razna žganja ter posebni pristni tropinovec slivovec in brinjevec. — Izdelki l. vrste, došli iz dotičnih krajev. Vsaka naročba se takoj izvrši. Razpošilja se po povzetju. — Ceniki na zahtevo iz franko. — Razprodaja od pol litra naprej.

DOBIVA SE V VSEH LEKARNAH.

Najvspešneje sredstvo proti

DOBIVA SE V VSEH LEKARNAH

revmatizmu in protinu

je **TEKOČINA GODINA**

prirejena v Trstu **Rafaela Godina**, lekarna „**Alla Madonna della Salute**“ pri od lekarnarjev: **sv. Jakobu** in **Josipa Godina**, lekarna „**All'Jgea**“ Farneto

Steklenica stane K 1-40. Iz Trsta se ne odpošilja manje od 4 steklenice proti pošt. povzetju ali proti anticipatni pošiljavi zneska 7 K franko pošt. in zavoj

Velika zaloga vsakovrstnega pohištva

- navadne do najfineje vrste po najnižjih cenah. -

Peter Jeraj

TRST, ulica Vincenzo Bellini št. 13

ter vogal ulice sv. Katarina.

GIUSEPPE PECORARI

TRST — ulica Paduina št. 11, II. n.

Zastopništvo in zaloga dobroznane tvrdke perila Adolf Neurath's Nachf.

Velika izbira perila za gospé.

Posteljno perilo, namizno itd. Tkanine in bombaževine najboljše vrste. — Edina tvrdka za nakup

OPRAVE ZA NEVESTE

Pošiljajo se ceniki in vzorci brezplačno na vse kraje. — Cenjenim odjemalcem se dovoljuje vse možne olajšave.

Najboljši malinov

SIRUP

je sedaj oni lekarnarja

PICCOLI, Ljubljani

c. i. kr. dvorn. zalagatelja in zalagatelja njegove svetosti.

Prodaja se v Trstu v buteljkah približno 1 kilogram

po Kron 1-80

v mirodilnicah Brusadin, Gilla, ulica delle Poste; Rizzolli, ulica S. Michele; Zernitz, ulica Stadion. — Poštai zavoj K 5-30. V sodih od 10-100 kg po K 1-10 kg pošilja po poštne povzetju G. PICCOLI — Ljubljana.

LORENZO BRUNA

TRST, ulica S. Anastasio 9. Telefon št. 1432

Skladišče drv za ogenj, lesa za polje, oglje iz drvi in COKE

Hidravlični cement, angleške opeke,

katerih ne pokvari ogenj in druge vrste materiala za zgradbe, kakor tanke opeke, gašeno apno itd.

Slovenska mizarnica v Trstu

Majcen Miloš v Trstu ulica Leo št. 2 nam javlja, da ima zmiraj v svoji delavnici pripravljene cele spalne sobe in vso drugo pohištvo, ter da prevzema vsakovrstno delo v svoji stroki. Ker je gospod M. MAJČEN naš narodni obrtnik, ga najtopleje priporočamo slavnemu slov. občinstvu.

Dr. RUD. ŠORLI

ZOBOZDRAVNIK

klinike za zdrav. zob v Berolinu.

Plombovanje. — UMETNI ZOBJE

NAJPOPOLNEJŠA METODA.

Izdiranje zobov brez bolečine.

Uraevanje slabe zraslih zobov.

Sprejema od 9-1. in od 3-6. ure popoldne.

CORSO 49, vhod ul. Silvio Pellico 1.

TOVARNA POHIŠTVA

Aleksand. Levi Minzi

Trst — ulica della Tesa št. 46.

Zaloge:

Piazza Rosario št. 1.

Ulica Lazzaretto vecchio št. 36.

Trajna zaloga pohištva

ulica della Sanità št. 14.

Pisarna:

ulica Lazzaretto vecchio št. 36.

Katalogi, načrti in proračuni na zahtevo.

Telefon: 6-70; 6-58. (Za informacije vprašati 6-70).

Gostilna „Al buon ritrovo“

TRRT — Ulica Stadion št. 19

z lepim hladnim vrtom.

Toči se istrsko, dalmatinsko, vipavsko pristno vino; PIVO DREHER prve vrste.

DOMAČA KUHINJA. KRAŠKI TERAN.

ANDREJ FURLAN, lastnik.

Tovarna cementnih cevi in plošč, teracov, betona in artif. kamnja

ARISTIDE GUALCO - TRST

ulica S. Servolo št. 2.

Telefon 21-42.

prilakovanje novega napada, a laški junaki so se poskrili v kleti liki svojim nekdanjim milanskim kolegom „delle cinque giornate“. To so pravi „eroi della soffitta“.

Kaj bi se zgodilo v Italiji avstrijskemu podniku, ako bi napadel laškega vojaka, si lahko vsak sam misli. A pri nas se za take stvari nikdo ne zmeni, temveč se še protežira regnikole, večinoma sam izmeček ljudstva na škodo zvestih, z velikimi davki obloženih domačinov. Kedar bo konec temu krivičnemu postopanju?

Vesti iz Istre.

Iz Boljunca. Kapelan Šonc se je v nedeljo dne 30. avgusta opravičeval v cerkvi. Potem ko je odmolil očenaše in opravil označilo, je povedal še to: „V časnikih se širijo huda obrekovanja o meni, namreč da sem narodni izdajalec, torej efijalt. Pustimo politične otročaje; meni ni za osebne napade, pač pa za načela in zato nastopim le tam, kjer se načelno zahteva, da preveva krščanski duh splošno in ne le posamične osebe.“

Dobro g. kapelan, mi nimamo na razpolago prižnice, kakor vi, da bi vam smeli odgovoriti na lice mesta, vspricho onega ljudstva, proti kateremu ste govorili. Zato vam odgovarjamo tukaj. Pevo vam povemo, da sodeči vas po vaših dejanjih, moramo vam odkrito srčno izjaviti, da vam ni mari za splošna krščanska načela. Ako bi vam bilo za krščanska načela, bi se gotovo ravnali po onem evangeliju, ki ste ga ravno gorej navedeno nedeljo čitali, namreč za največo zapoved, ki pravi: „Ljubi Gospoda svojega Boga iz vsega svojega srca, iz vse svoje moči, iz vse svoje misli in svojega bližnjega, kakor sam sebe“. Kako izpolnujete prvi del te zapovedi, nočemo tu preiskovati, ker to je vaša srčna stvar; a da drugega ne spolnujete, nam kažejo vaša dejanja. Vi trdite na prižnici, da vam ni za osebne napade. Prosim, vzemite „Slovenca“ od 3. avgusta, pa čitajte oni znameniti spis: „Liberalna strahovlada v Dolini v Istri strta“. Ali ni tu pet kolon natlačenih samo osebnih napadov? Odgovorite na to vprašanje in potem se kmalu pogovorimo komu ni za osebne napade! Vemo, da porečete, da niste odgovorni za to, kar piše „Slovenec“, a na to vam že odgovarjamo naprej, da vemo tudi mi to, a vemo poleg tega še to, da se je ravno iz kapelanije širil isti obrekljivi članek. In kedor širi obrekovanja, je vreden enake kazni, kakor oni, ki je obrekovanje izmislil.

Povejte še dalje, kako morete imenovati vse one, ki ne trobijo v vaš rog, politične otročaje?! Do sedaj smo se vedno pokorili političnemu vodstvu Laginje, Spinčiča in Mandiča. Ti trije možje se borijo že nad 25 let v Istri za obstanek in pravice slovenskega naroda, a zdaj so doživeli to, da jih na prižnici z vsemi drugimi imenujete „politične otročaje“. Radovedni smo, zakaj niste prišli dne 23. avgusta k javnemu shodu, da bi povedali to v navzočnosti poslanca Mandiča. Saj onemu, ki brani načela, se ne treba skrivati med štiri stene!!

Dalje povejte javno, ali niste bili v oni družbi, ki je insultirala učiteljevo soprogo na javni cesti med Dolino in Kroglijami?! Ali niste bili v oni družbi, ki je namazala z govejekom ključko vrat učiteljevega stanovanja?! Ne veste-li, da ste valed § 12. pravil „Delavskega izobraževalnega društva“ dolžni paziti, da se ne zanese protikrščanski duh v društvo?! In to vendar ni krščansko, ako se napada ljudi na cesti in maže ključke prebivalcem, ki jih isti čas niti doma ni! Če menite, da se to strinja z načeli krščanstva, potem pa res ne vemo, kaj ste delali štiri leta v oni šoli, ki jej pravimo semenišče?!

Kar se tiče vašega daljnega strašenja na prižnici radi mazanja vrat učiteljevega stanovanja se stranišnikom, vam povemo, da je možno dvoje: ali ste zasukali besede in povedali neresnico, ali vas je nekdo prav debelo nalagal. To je tudi vzrok, da se nikdo ne boji vašega žuganja s tožbo. Sicer pa vas poznamo in vemo da znate tožiti le tedaj, ko se zamorete skrivati za hrbet c. kr. orožništva.

† Adam Mrak. Dne 9. t. m. je umrl v Gorici odvetnik dr. Adam Mrach v starosti 84 let. Pokojnik je bil veteran italijanske liberalne stranke istrske. Skozi več let je bil župan pazinski in predsednik italijanskega političnega društva. Zadnja leta je preživel v Gorici.

Vesti iz Štajerske.

50.000 K se glasom sklepa letošnje glavne skupščine „Südmarke“ porabi za podporo nemškemu obrtnikom na južnem Štajerskem.

Slovenski zdravnik v Mariboru. — V Mariboru se je naselil novi zdravnik dr. Turšič.

Razne vesti.

Dalmatinski namestnik Nardeli se je povrnil iz Fopališča Gastein v Zader.

Zdravstveno stanje Lova Tolstega. Kakor javljajo iz Petrograda, se je stanje Tolstega zboljšalo. V sredo je že ustal iz postelje in je diktiral svoji hčeri neko novo delo.

Šestdesetletnica vojske z Madjari. V četrtek je minulo 60 let, kar je hrvatska vojska pod banom Jelačićem leta 1848 prekorčila Dravo pri Varaždinu. Na 7. sept.

1848 je ban Jelačić pooblaščenjem hrvatskega sabora napovedal vojsko Madjarom.

Björnsonova zlata poroka. Slavni Björnsterne Björnson je slavil včeraj svojo zlato poroko. Dne 11. septembra 1858 se v je 26. letu starosti kakor ravnatelj gledališča v Bergenu oženil za gospodično Karolino Reimers.

MALI OGLASI

se računajo po 3 stot. besedo; masno tiskane besede se računajo enkrat več. Najmanjša pristojbina stane 40 stotink. Plača se takoj.

Hiša na prodaj v Dekanih št. 37. — Več se poizve pri sv. Mariji Magd. spodnji št. 267. 1379

Meblirana sobica se odda v najem v bližini arsenala. Naslov pove Inzeratni odd. Edinosti. 1382

Knjige dobro ohranjene za 1. nemško meščansko šolo se dobe pri vratarju hiše št. 26, ulica G. Rosini. 1382

Uradnik z dobrimi spricvali, zmožen nemškega, slovenskega, hrvatskega in laškega jezika, išče službo za drugega magazinerja ali vratarja ali kako drugo primerno službo. — Naslov Emil Oroslov, na Edinost. 1384

Pozor vinogradniki. Kdor želi imeti preše (stiskalnice) raznih zistemov ali pa na posamezne vijake, naj se obrne na Al. Pipan-a, Preserje P. Komen.

Dijake sprejme na hrano in stanovanje M. Kovač, Gorica, Kornski trg 10, II. 1357

Vsi Slojenci naj si bodo meščani ali zunanji, naj pridejo v vsakem času pokusiti vino po 56 stot. liter v gostilno pri „Stari Brekvi“, ulica Belvedere št. 17. — K obilni udeležbi vabi udani Henrik Kosič. 1368

Plačilo na obroke (mesečne ali tedenske). — trliž, posteljna pokrivala, dežniki, blago za ženske obleke, obleke za moške. — Pisati dopisnico na LEVI, Madonna, štirinadeset, I. nad. 1323

Na prodaj hiša z dobro vpeljano gostilno v Ajdovščini. Več pove Inzer. odd. Edinosti. 1387

Slikarski pomočniki se sprejmejo pri Jvanu Ino-cen-te, slikarju v Postojni. 1371

Nove posode za vino so na prodaj v ulici Paduina št. 21. 1366

Sodi vsake vrste so na prodaj v Trstu, Via della Valle št. 1. 1366

Prodajo se obleke, površniki, zimske suknje za odrasle in za otroke. Cene zmerne. Plačilo na obroke. — KOSTORIŠ, ulica San Giovanni 16. I. nadstropje, tik Restavracije „La Cooperativa“. 1359

Proda se 200 že rabljenih sodov à 5—700 litrov, kakor tudi velik sod 120 hekt. Cene zmerne. Zaloga: V. S. Francesco št. 15. 1340

Mladenič zmožen slovenskega, deloma laškega jezika želi vstopiti pri kaki banki ali v pisarno kot sluga. Naslov pri Inzeratnem oddelku Edinosti. 1376

Učenca za pekarsko obrt starega 14—15 let sprejem takoj. — Pekarna Hribar na Opčinah. 137

Esposito & Bassa nasledniki Jakoba Klemene — Trst, ulica San Antonio I. Trgovina manufakturne blaga in mlajih predmetov ter suknja za ženske obleke.

Josip Stofa mizarski mojster, Trst, ulica Belvedere št. 8, izvršuje vsakovrstna mizarska dela. 38

ZALOGA in TRGOVINA stavnega materijala

Podpisani naznanjam slav. občinstvu, da sem prevzel trdiko stavnega materijala G. SVETINA & drug v Skednju ter da razpolagam z vsakovrstnim materijalom potrebnim v stavbnih svrha. — Izdeluje se tudi načrte in proračune spadajoče v stavbno stroko po zmeranih cehah. — Priporoča se slavnemu občinstvu tu in na deželi

Dragotin Gregorič

Škedenj št. 291.

Prodajalnica in pekarna

P. PETERNEL

je preložena iz ulice Giulia 76

v Vrdele št. 490

Prodaja tobaka, katera je bila vzeta od prejšnjega lastnika Wran, Jos. je zopet dovoljena sedanjemu lastniku P. PETERNEL

KLOBUČARNA

G. Doplicher

Corso 34

Klobuki črni in barv. od K 3.- naprej

Klobuki črni in barvani iz klobučevine od K 6.- naprej.

Bogata izbira kap od K 1.- naprej.

PISARNA

Dra Jurija A. Maglich

avtor. civ. inženjerja in zemljemerca

se je preselila z 24. avg.

v ul. S. Lazzaro 17

(PALAČA DIANA)

A. SEMULIČ

Bogata izbira pohištva in tapecirar delavnica, Trst, trg Belvedere št. 3

DANIELE PILLIN

TRST - ulica Acquedotto 94

TELEFON 241.

Velika zaloga gašenega in živega apna.

Tovarna cementnih plošč in zaloga oglja za peči.

UMETNI ZOBJE

Plombiranje zobov

Izdiranje zobov brez

vsake bolečine

v zobozdravniškem kabinetu

Dr. J. Čermák in G. Juscher

TRST

ulica della Caserma št. 13, II. nadst.

HUGO SCHMIDT

bogato založena prodajalnica

manifakturnega blaga

in drobnih predmetov

ulica Rojano št. 2 (hiša Tuzzi)

VELIKA IZBERA

perila, srajc, ovratnikov, ovratnic in nogavic

po najmernejših cenah.

Mizarska zadruga

v Solkanu

sprejme za svoj urad v Solkanu

izurjenega

knjigovodjo.

NASTOP TAKOJ.

Novo pogrebno podjetje

Trst, Via Vincenzo Bellini št. 13. Telefon 1402.

Na novo urejeno in bogato preskrbljeno z vso najlepšo opravo.

Ima krasne voze različnih barv in za vsake vrste pogreb.

Prodaja vsakovrstne mrtvaške predmete: vence, obleke, rakve itd.

Bogata izbira voščenih sveč. — PRODAJA NA DEBELO IN DROBNO.

Sprejema in vrši naročila na deželi. Preskrbuje se pogrebe v mestu, na deželi in inozemstvo

po zmernih cenah.

Danes, v soboto 12. septemb. otvorimo našo

NA NOVO UREJENO TRGOVINO

z zgotovljenimi oblekami

za gospode, gospe in otroke.

pod trdiko **BOHINEC & Co.**

v ul. delle Torri 2 Palača Diana (za cerkvijo sv. Ant. novega)

Zasiguramo solidno in točno postrežbo ter najnižje stalne cene in prosimo za obilni obisk.

Stenic ni več!

po uporabi novega izdelka

„DESTRUCTOR“

odlikovanega z diplomom velike nagrade na zadnji mednarodni razstavi v Rimu.

„DESTRUCTOR“ deluje takoj. Pokonča jajčka vsake golazni in ne dopusti, da se zopet zakotijo. Očisti glavo vsake neanage. — „DESTRUCTOR“ je za vsako družino neobhodno potreben. Ne pomaže, ne razjeda, ni strupen, ampak higijeničen. — Na tisoče pisem dokazuje njegovo izbornost. — „DESTRUCTOR“ zalaga

Giuseppe Nuzzi & Co. - Cervignano

Steklenice po K 4.20, 2.30 in 1.50.

Preprodajalcom popust.

Na prodaj po vseh mirodilnicah

Iščajo se povsod zastopniki.